

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 404/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. K., K., ktorou namieta porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 CoP 303/2009 z 24. februára 2010, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. K. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júna 2010 doručená sťažnosť Ing. J. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 CoP 303/2009-821 z 24. februára 2010 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“ alebo „napadnutý rozsudok“), ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že návrhom podaným Okresnému súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) 5. januára 1996 sa sťažovateľ domáhal rozvodu manželstva a úpravy práv a povinností rozvedených manželov k ich maloletým deťom pochádzajúcim z manželstva, a to na čas do rozvodu, ako aj po rozvode. Konanie o návrhu sťažovateľa bolo okresným súdom vedené pod sp. zn. 24 C 18/96.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 24 C 18/96 zo 6. júla 2009 zveril na čas po rozvode J. K... (ďalej aj „syn“) do osobnej starostlivosti sťažovateľa (otca) v období od 3. októbra 2001 do 22. septembra 2002 a do osobnej starostlivosti D. K. (ďalej len „matka“) v období od 23. septembra 2002 do jeho plnoletosti. Matku zaviazal prispievať na výživu syna v období od 3. októbra 2001 do 22. septembra 2002 sumou 66,39 € mesačne do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám syna a sťažovateľa zaviazal v období od 23. septembra 2002 do budúca prispievať sumou 66,39 € mesačne do 15. dňa v mesiaci vopred, taktiež k rukám syna. Dlžné výživné od matky 776,763 € za obdobie od 3. októbra 2001 do 22. septembra 2002 zaviazal okresný súd matku zaplatiť synovi do 60 dní od právoplatnosti rozsudku, dlžné výživné od sťažovateľa 622,972 € za obdobie od 23. septembra 2002 do 26. februára 2004 zaviazal sťažovateľa zaplatiť synovi do 60 dní od právoplatnosti rozsudku. O trovách rozhodol tak, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na ich náhradu, o trovách štátu rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku vo veci samej a sťažovateľa neoslobodil od súdnych poplatkov.

Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že zastavil konanie o zverení „J. K... do osobnej starostlivosti otca a matky“. Odmietol odvolanie sťažovateľa proti výroku o určení výživného od matky pre „J. K... za obdobie od 3. 10. 2001 do 22. 9. 2002 a proti výroku o dlžnom výživnom za rovnaké obdobie od matky“, ako aj odvolanie matky proti výroku o výživnom od sťažovateľa pre „J. K... od 23. 9. 2002 do budúca“. Potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o výživnom od sťažovateľa pre „J. K... od 23. 9. 2002 do 5. 2. 2004“ a zrušil „od 6. 2. 2004 do budúca“. Zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku o dlžnom výživnom sťažovateľa tak, že sťažovateľ „je povinný zaplatiť dlžné výživné 576,30 € za obdobie od 23. 9. 2002 do 5. 2. 2004 J. K... do 60 dní od právoplatnosti rozsudku“. Napokon potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách

prvostupňového konania, ako aj vo výroku o nepriznaní navrhovateľovi oslobodenia od súdnych poplatkov.

Podľa sťažovateľa sa krajský súd v napadnutom rozsudku „vôbec nezaoberal odvolacími dôvodmi... uvedenými v opravnom prostriedku a v jeho rámci“. V odvolaní proti rozsudku okresného súdu č. k. 24 C 18/96-732 zo 6. júla 2009 sťažovateľ okrem iného ako odvolacie dôvody uviedol:

„Súd I. stupňa pri stanovani zásad výživného nevychádzal zo zásady vyplývajúcej z § 85 ods. 2/ a § 96 ods. 1/ a 2 zákona o rodine platného v posudzovanom období, nakoľko neprihliadal k reálnym zárobkovým schopnostiam a možnostiam, navrhovateľa... prečo navrhovateľ si nemohol zohnať v posudzovanom období prácu v odbore, ktorý vyštudoval...

Rozhodujúcou skutočnosťou pre posúdenie reálnych zárobkových schopností navrhovateľa bol a je aj jeho zdravotný stav. Ak mal súd pochybnosti o jeho zdravotnom stave, čo vyplýva zo skutočnosti, že jeho zdravotný stav pri rozhodovaní nezohľadnil, bolo úlohou súdu I. stupňa, aby v tejto súvislosti vykonal dôkaz znaleckým posudkom o zdravotnom stave navrhovateľa v rozhodnom období aj napriek tomu, že navrhovateľ žiadal súd, aby takýto dôkaz vykonal...

Súd I. stupňa sa nezaoberal skutočnosťou, prečo navrhovateľ si nemohol zohnať v posudzovanom období prácu v odbore, ktorý vyštudoval. V tomto odbore od L. po Č. nebolo v posudzovanom období ani jedno voľné miesto...

.... že súd I. stupňa nezisťoval, či vyplatené príjmy sú príjmy pre sťažovateľa príjmami čistými, bez odvodov, alebo sú či z príjmov, ktoré mal preukázané daňovými priznaniami, sú príjmy, z ktorých musel sťažovateľ platiť aj odvody (zdravotné poistenie, sociálne poistenie, dôchodkové poistenie). Odmeny sťažovateľa vyplácané na dohody o vykonaní prác boli len zdanené čiastkou 19 % a neboli z nich zamestnávateľom odvádzané odvody na zdravotné poistenie, dôchodkové poistenie a sociálne poistenie). Preto súdom vypočítaný príjem sťažovateľa nie je čistým príjmom, ako to bolo u odporkyne. Súdom určená výška výživného vo výške 66,66 EUR vysoká v porovnaní s príjmom a vyživovacou povinnosťou určenou pre odporkyňu je neprimeraná jeho reálnym príjmom.

Porušovateľ sa vôbec nezaoberal odvolacími dôvodmi uvedenými v časti odvolania o určení výšky výživného od matky pre J. K... za obdobie od 3. 10. 2001 do 22. 9. 2002.

Odôvodnili to skutočnosťou, že maloletý J. K... nadobudol v priebehu konania plnoletosť a stal sa spôsobilý ako účastník pred súdom samostatne konať (§ 20 O. s. p.) aj za čas jeho maloletosti a súčasťou tohto dispozičného práva je aj právo podať odvolanie...“

Podľa sťažovateľa krajský súd tým, že „nepreskúmal zákonným spôsobom v zmysle... § 132 O. s. p. uvedené odvolacie dôvody významné pre rozhodnutie a ani neodôvodnil, prečo ich nepreskúmal“, porušil jeho právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K odmietnutiu sťažovateľovho odvolania krajským súdom v časti výživného matky pre syna z dôvodu, že sťažovateľ nebol na to oprávnený, pretože syn už plnoletosťou nadobudol procesnú spôsobilosť, sťažovateľ uviedol:

„Tým, že maloleté dieťa nadobudne počas konania plnoletosť má v zmysle § 26 Zákona o rodine význam len procesného hľadiska a nie z hľadiska hmotnoprávneho. Táto skutočnosť nemôže zbaviť sťažovateľa byť účastníkom konania na čas maloletosti dieťaťa, keď ním aj reálne bol, a súd I. stupňa s ním konal ako s účastníkom konania. Tiež má právo podať odvolanie za obdobie, v ktorom bol účastníkom konania. Ak porušovateľ odmietol odvolanie z dôvodu, že po nadobudnutí plnoletosti maloletého dieťaťa v konaní stratí dňom nadobudnutia jeho plnoletosti, legitimitu účastníka konania, ktorý reálne bol účastníkom konania (do doby maloletosti dieťaťa), jedná o retroaktivitu, ako aj o obmedzenie jeho práv, ktoré mu priznáva O. s. p. Nemožno predsa zbaviť sťažovateľa aktívnej legitímácie v konaní sp. zn. 24 C 18/96 v dobe od podania návrhu na rozvod (rok 1996) po dobu maloletosti J. K..., to je do 6. 2. 2004, ak ním reálne bol, vykonával procesné úkony, mal postavenie účastníka konania, spätne len preto, že maloleté dieťa v priebehu konania dosiahlo plnoletosť.“

Ďalej sťažovateľ k výroku krajského súdu o odmietnutí jeho odvolania proti výroku o určení výživného matky na syna z dôvodu nadobudnutia synovej plnoletosti uviedol, že on namieta, „že súd I. stupňa nesprávne určil dobu platenie výživného od matky, nakoľko nesprávne určil právoplatnosť (dátum) rozsudku sp. zn. 24 C 18/96 v časti rozvodu manželstva na deň 3. 10. 2001, čím do rozhodnutia zaviedol prvok náhodnosti a ľubovôle“.

Sťažovateľ v odvolaní ďalej uviedol:

„Tento dátum (3. október 2001) považoval súd za dátum nadobudnutia právoplatnosti rozsudku 24 C 18/96-151 o rozvode manželstva, čo ale je chybný dátum. Rozsudok sp. zn. 24 C 18/96-151 zo dňa 21. 5. 2001 nadobudol právoplatnosť v časti o rozvod manželstva v júli 2001. Právoplatnosť rozsudku bola vyznačená na deň 3. 10. 2001, kedy si prišiel rozsudok na súd Košice I prevziať osobne navrhovateľ. V tomto prípade ale platil inštitút náhradného doručenia v zmysle ustanovenia § 47 ods. 2/ O. s. p. a rozsudok sa stal právoplatným tretí deň po uložení na pošte, čo bolo v mesiaci jún 2001.

Z tohto dôvodu je chybne vypočítaná výška zameškaného výživného pre matku dieťaťa v hodnote 776,763 EUR a rozhodnutie súdu I. stupňa v tomto výroku nie je správne.“

Keďže krajský súd sa vôbec nezoberal týmto odvolacím dôvodom, ktorý je podľa sťažovateľa *„významný z procesného aj hmotnoprávneho hľadiska (a) nesprávne vyznačenie dátumu právoplatnosti rozsudku v časti týkajúcej sa rozvodu, je závažnou chybou súdu I. stupňa, ktorú súd opravnej inštancie nekonvalidoval“*, je jeho rozhodnutie nesprávne a arbitrárne.

Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd odôvodnil svoje rozhodnutie v napadnutej časti prvostupňového rozsudku o výške výživného na syna od otca *„svojevoľnými a neurčitými úvahami... , ktoré nevyplývajú z vykonaných dôkazov ani z obsahu súdneho spisu“*, a podrobne polemizuje s touto časťou odôvodnenia.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd tým, že zmenil prvostupňový rozsudok vo výroku o dlžnom výživnom bez toho, aby sa *„mohol v konaní pred porušovateľom vyjadriť k zmene rozsudku (aj dôvodom), ako aj k dôkazu, ktorý vykonal na pojednávaní bez účastníkov konania, porušil zásadu kontradiktórnosti konania, ako aj zásadu dvojinstančnosti konania. Sťažovateľ nemal k zmenenej časti rozsudku možnosť podať opravný prostriedok (ani mimoriadny, nakoľko ide o vec upravenú zákonom o rodine).“*

Krajský súd zmenil sumu dlžného výživného „pre sťažovateľa z dôvodu, že počítal jeho čiastku len do dňa dosiahnutia plnoletosti (do 5. 2. 2004) J. K... Porušovateľ rozhodol o dobe trvania vyživovacej povinnosti na J. K... uznesením sp. zn. 7 Cop 120/2007 tak, že rozsudok okresného súdu Košice I sp. zn. 22 C 39/04-183 o výživné plnoletého dieťaťa zrušil a konanie zatavil. Zmenil uznesenie súdu I. stupňa z 12. marca 2007 č. k. 22 C 39/04-186 tak, že právnemu zástupcovi navrhovateľa priznal odmenu a náhradu hotových výdavkov 91 834,- Sk a súčasne zrušil vo výroku o trovách účastníkov konania a trovách štátu. S poukazom na ustanovenie § 83 O. s. p. dospel k záveru, že konaniu bráni prekážka litispendencie. Z uvedeného rozhodnutia vyplýva, že súd I. stupňa v konaní 24 C 18/96 mal rozhodovať o výživnom na J. K... aj po dosiahnutí jeho plnoletosti, to je aj po 6. 2. 2004.“.

Sťažovateľ namieta, že krajský súd tým, že „zmenil časť rozsudku súdu I. stupňa ako je to uvedené vyššie, zrušil rozsudok v časti o výživné za obdobie od 6. 2. 2004 do budúca z dôvodu, že súd I. stupňa v tejto časti vec nesprávne právne posúdil, pričom neuviedol, podľa ktorého ustanovenia § 221 ods. 1./ O. s. p. vec zrušil. Vec tejto časti vec nezastavil, ani ju nevrátil súdu I. stupňa na ďalšie konanie podľa písmena h). Účastníci konania sa nemohli k tejto časti konania vyjadriť. Týmto postupom a rozhodnutím porušil Krajský súd zásadu dvojinštančnosti konania.“.

Krajský súd podľa sťažovateľa síce „rozsudok súdu I. stupňa zrušil podľa § 221 ods. 1/ písm. h/ O. s. p., ale vec v zrušenej časti nevrátil súdu I. stupňa na konanie a rozhodnutie v zmysle ustanovenia § 221 ods. 3/ O. s. p., podľa ktorého ak odvolací súd zruší rozhodnutie podľa odseku 1/ písmeno c), f), g) a h) vráti vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie“.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd „týmto porušil zákon v uvedenom ustanovení O. s. p., čím ponechal bez meritórneho rozhodnutia, vec o výživnom pre J. K... od 6. 2. 2004 do budúca aj napriek tomu, že podľa § 85 ods. 1 Zákona o rodine (platného do 1. 4. 2005) bol povinný rozhodovať o výživnom aj na čas po dosiahnutí plnoletosti J. K... Týmto postupom porušovateľ procesné pochybil.

Porušovateľ nemal nijako preukázané, že J. K... si neuplatnil nárok na výživné po dosiahnutí plnoletosti v tomto konaní. Tento skutkový záver porušovateľa nemá žiadnu oporu vo vykonanom dokazovaní, ani nevplýva zo súdneho spisu. Naopak.

Ako dôkaz sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že matka J. K... prostredníctvom svojej advokátky dňa 4. 2. 2004 (to je dva dni pred nadobudnutím plnoletosti) podala prostredníctvom svojej advokátky návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým by súd v konaní 24 C 18/96 (rozvodové konanie) uložil sťažovateľovi povinnosť prispievať na výživu J. K... čiastkou 1 500.- Sk mesačne. Dobu, na ktorú matka J. K... požadovala prispievať uvedené výživné, v návrhu neohraničila len na dobu maloletosti J. K..., to je na dobu 2 dní (plnoletosť dosiahol 6. 2. 2004).“.

Sťažovateľ ďalej tvrdí, že krajský súd ignoroval „rozhodnutie súdu I. stupňa zo dňa 4. 11. 2004 o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia o výživné od 4. 2. 2004 do budúcnosti, ktoré zamietol z dôvodu, že v dobe rozhodovania súdu nadobudol plnoletosť a nie je v čase rozhodovania súdu o predbežnom opatrení potreba úpravy v tomto konaní“.

Sťažovateľ poukazuje na to, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, ak takto odôvodnil zrušenie rozsudku v časti o výživné na čas po dosiahnutí plnoletosti syna. Právne posúdenie veci krajským súdom nie je podľa sťažovateľa v súlade „s... § 85 ods. 1 Zákona o rodine, § 113 ods. 1 OSP a stanoviska občiansko-právneho kolégia NS SR z 13. 9. 1984 Cpj 3/94“.

V citovanom stanovisku občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) nie je podľa sťažovateľa žiadna zmienka o tom,

„- že zákon ponecháva na ľubovôli dieťaťa, či chce rozhodovať o výživnom v konaní o rozvod manželstva alebo v inom konaní,

- ak sa rozhodne uplatňovať svoj nárok na výživné po dosiahnutí plnoletosti samostatným návrhom na začatie konania, je potrebné takýto procesný postup akceptovať,

- ak sa v priebehu konania o rozvod manželstva dieťa stane plnoletým, je na vôli tohto plnoletého dieťaťa, aby sa v konaní o rozvod manželstva jeho rodičov vyjadrilo, či

aj na dobu po dosiahnutí plnoletosti uplatňuje nárok na výživné po dosiahnutí plnoletosti neuplatňovať vôbec alebo len voči jednému z rodičov.

V uvedenom stanovisku (Cpj 13/84) nie je nič uvedené a ponechané na ľubovôli dieťaťa, aby sa rozhodlo, či chce uplatniť nárok na výživné počas plnoletosti v inom konaní než rozvodovom, alebo nie, tak ako to uviedol v rozsudku 8 CoP 303/2009-821 zo dňa 24. februára 2010 (strana č. 8) porušovateľ.“.

Interpretácia obsahu stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu je preto podľa názoru sťažovateľa *„dôkazom ľubovôle, svojvôle a náhodnosti (prekrútenie jeho obsahu, pozmenenie jeho textu, doplnenie časti obsahu o voľné úvahy porušovateľa) v rozhodovacej činnosti porušovateľa, čo je v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. s princípom právnej istoty sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy SR a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.*

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie upraveného v čl. 6 ods. 1 a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené.

2. Ruší rozhodnutie porušovateľa sp. zn. 8 CoP 303/2009-821 zo dňa 24. februára 2010 v týchto častiach:

- odmieta odvolanie otca proti výroku o určení výživného od matky pre J. K..., za obdobie od 3. 10. 2000 do 22. 9. 2002 a proti výroku o dlžnom výživnom za rovnaké obdobie od matky,

- odmieta odvolanie matky proti výroku o výživné o výživnom od otca pre J. K... od 23. 9. 2002 do budúcnosť,

- ruší rozsudok vo výroku o výživnom od otca pre J. K... od 6. 2. 2004 do budúcnosť.

- mení rozsudok vo výroku o dlžnom výživnom otca tak, že otec je povinný zaplatiť dlžné výživné,

- potvrdzuje rozsudok vo výroku o výživnom od otca pre J. K... od 23. 9. 2002 do 5. 2. 2004

a vracia porušovateľovi na nové konanie.

3. *Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 5 000 €.*

4. *Porušovateľ je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy tohto konania.*“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú

neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním, rozhodnutím alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Preto ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

V tejto súvislosti ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Podľa judikatúry ústavného súdu právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (IV. ÚS 233/04), teda právo na spravodlivý proces. Avšak obsah týchto práv nedáva účastníkovi záruku, že súdny spor sa skončí právoplatným rozhodnutím v jeho prospech.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej predmetom je rozhodovanie o namietanom porušení práva sťažovateľa, ako otca J. K... podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 CoP 303/2009 z 24. februára 2010, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, v konaní o určenie výživného.

Zhrňujúc možno konštatovať, že výhrady sťažovateľa proti postupu krajského súdu sa týkajú toho, že:

1. sa nezaoberal ním uplatnenými odvolacími dôvodmi uvedenými v jeho odvolaní;
2. odmietol jeho odvolanie proti výroku o výživnom pre syna od matky;
3. zmenil prvostupňové rozhodnutie v časti dlžného výživného sťažovateľa bez toho, aby sa mohol v konaní pred krajským súdom vyjadriť k tejto zmene;
4. zrušil rozsudok prvostupňového súdu vo výroku, ktorým mu určil platenie výživného na syna.

1. Sťažovateľ vyčíta krajskému súdu, že sa vôbec nezaoberal dôvodmi jeho odvolania smerujúcimi jednak proti výroku o súdom určenej sume výživného na syna (keď krajský súd sa podľa sťažovateľa „*uchýlil k voľným úvahám, ktoré nevychádzali zo zisteného skutkového stavu, ani z vykonaných dôkazov súdu I. stupňa*“), ako aj proti výroku o súdom určenej sume výživného matky na syna za obdobie od 3. októbra 2001 do 22. septembra 2002 (keď krajský súd odmietol odvolanie sťažovateľa v tejto časti z dôvodu, že syn nadobudol plnoletosť a stal sa spôsobilý podať odvolanie v tejto časti rozsudku samostatne) a ani neodôvodnil, prečo sa nimi nezaoberal. To robí jeho rozhodnutie podľa sťažovateľa svojvoľným a arbitrárnym. Námietky sťažovateľa vymedzené v tomto bode sa sčasti prelínajú s jeho námietskou uvedenou v bode 3, preto je potrebné odkázať aj na odôvodnenie ďalej uvedené v tomto bode.

Ústavný súd považoval za potrebné poukázať na tomto mieste na právne názory vyslovené vo svojej doterajšej judikatúre, podľa ktorých odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Ústavný súd preto preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu v spojení so skutkovými a právnymi závermi obsiahnutými v odôvodnení rozsudku

okresného súdu sp. zn. 24 C 18/1996 zo 6. júla 2009 a až na tomto základe formuloval svoje závery k ústavnej akceptovateľnosti namietaného rozsudku krajského súdu.

Ústavný súd pritom zároveň vychádzal z toho, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal i ďalšie navrhnuté dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu (§ 211 ods. 2 OSP).

Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05). Uvedenému právnomu názoru zodpovedá aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý napr. vo veci Ruiz Torija c. Španielsko (rozsudok z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B) uviedol: „Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci.“ Ústavný súd vzhľadom na svoje ústavné postavenie a funkcie v zásade nemôže preskúmavať správnosť hodnotenia dôkazov a rovnako nemôže skúmať, či súdy správne právne vyhodnotili zistený stav. Pokiaľ ide o dodržanie procesných ustanovení v konaní súdov, opäť ide o zákonnosť a nápravu môžu vykonať len všeobecné súdy.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia rozsudku uviedol:

„Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

S poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p. odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav, posúdil ho podľa správnych zákonných ustanovení Zákona o rodine v súlade s § 132 O. s. p. vyhodnotil dôkazy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliadal na to, čo vyšlo v konaní najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci konania, preto je odôvodnenie rozsudku vo vymedzenom rozsahu presvedčivé a s jeho závermi sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Odvolací súd rozsudok podľa § 219 ods. 1 O. s. p. vo vymedzenom rozsahu ako vecne správny potvrdil, pretože súd prvého stupňa zákonne a vecne správne rozhodol o určení výživného od otca pre J. K... za obdobie od 23. 9. 2002 do 5. 2. 2004, správne rozhodol o trovách prvostupňového konania a správne rozhodol, ak navrhovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Odvolací súd konštatuje, že určený rozsah výživného od otca pre J. K... zodpovedá schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom otca a odôvodneným potrebám J. K... Tento záver je zrejmý zo zistených skutkových okolností, ktoré nasvedčujú tomu, že otec mal vyššie príjmy ako tie, ktoré oficiálne deklaroval, pretože deklarovaný príjem by mu nestačil na živobytie a základné životné potreby. Zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že otec získal od súkromných fyzických osôb viaceré pôžičky, ktorých celková výška mnohonásobne prevyšuje jeho deklarované príjmy. Javí sa byť nepravdepodobné, aby uvedené osoby opakovane poskytli otcovi pôžičky bez určitých garancií, prípadne bez splácania skôr poskytnutých pôžičiek, čo sa z deklarovaného príjmu javí byť nemožné. Predpoklad o vyšších príjmoch otca podporuje aj zistenie, že otec býva v 4-izbovom byte, za ktorý platí nájomné, ktoré dosahuje takmer výšku jeho deklarovaných mesačných príjmov, pričom nemá žiadne podlžnosti na nájomnom za predmetný byt. V prípade otca je navyše dôvodné vychádzať pri určení rozsahu výživného zo zásady potenciality príjmu, teda určenia výživného z príjmu, ktorý otec mohol skutočne dosiahnuť v rozhodnom období a nie z príjmu, ktorý skutočne dosiahol. Otec má vysokoškolské vzdelanie, preto mal a má vo všeobecnosti priaznivejšie

predpoklady sa zamestnať. Odvolací súd súhlasí názorom otca, že priamo v jeho odbore – jadrové inžinierstvo, bolo zrejme takmer nemožné sa zamestnať, ale konštatuje, že v príbuzných odboroch bola situácia nepochybne priaznivejšia. Je potrebné vychádzať zo skutočnosti, že otec má kvalifikáciu technického zamerania a v tejto oblasti bola a je situácia na trhu práce relatívne najpriaznivejšia. Pokiaľ ide o zdravotný stav otca, bolo preukázané, že otec má zdravotné problémy, avšak nie sú tak závažné, aby mu zabraňovali pracovať. Tento záver je zrejmý zo zistenia, že otec je činný vo viacerých občianskych združeniach, čo svedčí o jeho schopnosti vykonávať pravidelnú zárobkovú činnosť. Na základe týchto skutočností dospel odvolací súd k záveru, že určený rozsah vyživovacej povinnosti otca 66,39 € je primeraný jeho schopnostiam a možnostiam. Určenie vyššieho výživného by bolo primerané odôvodneným potrebám J. K..., ale výška výživného je limitovaná nie len potrebami oprávnenej osoby, ale aj schopnosťami povinného rodiča, preto je výživné 66,39 € mesačne od otca primerané jeho pomerom. Odvolací súd potvrdil určenie výživného od otca za obdobie od 23. 9. 2002 do 5. 2. 2004 z dôvodu, že v tomto období sa J. K... nachádzal fakticky u matky a napriek tomu, že sa 6. 2. 2004 stal plnoletým sa do konania vlastným návrhom nepripojil, preto súd mohol určiť výživné len za obdobie jeho maloletosti (§ 113 ods. 1 O. s. p.)... Na základe týchto skutočností odvolací súd napadnutý rozsudok vo vymedzenej časti ako vecne správny potvrdil.“

Keďže krajský súd sa v potvrdzujúcom rozsudku stotožnil s dôvodmi prvostupňového rozsudku a skonštatoval ich správnosť, ústavný súd sa oboznámil aj s odôvodnením rozsudku okresného súdu v jeho relevantnej časti týkajúcej sa výživného pre syna sťažovateľa. Okresný súd k odôvodneniu výroku svojho rozsudku o výživnom pre syna sťažovateľa uviedol:

„Vo vzťahu k pomerom na strane otca bolo z daňových priznaní k dani z príjmov fyzických osôb zistené, že v roku 2002 jeho príjem zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov bol vo výške 9.000,- Sk, v roku 2003 vo výške 42.553,- Sk a v roku 2004 vo výške 87.296,- Sk. Ako už bolo uvedené vyššie, z oznámenia Občianskeho združenia E... súd zistil, že príjem otca v roku 2002 na základe dohôd o vykonaní práce bol vo výške 41.400,- Sk. Priemerný mesačný čistý príjem otca v r. 2002 bol teda vo výške 4.200,- Sk. Navrhovateľ však uviedol, že jeho príjem v roku 2002 činil v priemere mesačne 5.800,- Sk. V roku 2003

činil priemerný mesačný čistý príjem otca v zmysle daňového priznania 3.546,- Sk. Vychádzajúc z jeho údajov však jeho príjem do augusta 2003 činil 5.760,- Sk mesačne. Priemerný mesačný čistý príjem otca za rok 2004 v zmysle daňového priznania činil 7.333,- Sk. Súd ďalej zistil, že otec bol v posudzovanom období vlastníkom nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva C-1384, č. l... katastrálne územie..., ktoré nadobudol ešte v roku 1995 na základe kúpnej zmluvy za kúpnu cenu 24.000,- Sk. V konaní nebolo preukázané, že by mal otec výnosy z vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam a teda, že by uvedené nehnuteľnosti dal do nájmu iným osobám. Preukázané tiež bolo, že otec je štatutárnym zástupcom – konateľom obchodnej spoločnosti R., s. r. o... Nebolo však preukázané, že by z titulu uvedenej funkcie poberal nejaké finančné plnenia alebo iné pôžitky. Z daňových priznaní uvedenej spoločnosti za posudzované obdobie bolo zistené, že táto vykázala daňovú stratu. V konaní tiež bolo preukázané, že finančné prostriedky na živobytie si otec zabezpečoval prostredníctvom pôžičiek poskytnutých mu fyzickými osobami (B. S., D. H., M. M.), pričom uvedené pôžičky mu boli poskytnuté v roku 1997, 1998, 1999 a 2001 vo výške 50.000,- Sk, 100.000,- Sk, 100.000,- Sk a 70.000,- Sk. Z uvedených pôžičiek v roku 2001 vrátil B. S. sumu 50.000,- Sk. Otec mal náklady spojené s bývaním, pričom bolo preukázané, že v posudzovanom období býval v štvorizbovom byte, ktorý bol v spoločnom nájme účastníkov konania na A. v K. V roku 2002 platil titulom nájomného a zálohových platieb za služby spojené s užívaním bytu v zmysle zálohových predpisov mesačne sumu 3.167,- Sk, v roku 2003 januári a februári sumu 3.748,- Sk, od apríla do decembra 2003 sumu 4.785,- Sk a za mesiace január a február 2004 sumu 5.378,- Sk. Z lekárskej správy MUDr. L. B... mal súd za preukázané, že od roku 2001, ako aj neskôr, v posudzovanom období, otec trpel hypertenziou – vysoké hodnoty krvného tlaku, ako aj bronchitídou a pravidelne užíval lieky súvisiace s uvedenými diagnózami. Invalidný dôchodok mu priznaný nebol.“

V citovanej časti odôvodnenia rozsudku krajský súd zrozumiteľným a dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Lege artis sa stotožnil s dôvodmi rozsudku prvostupňového súdu a skonštatoval ich správnosť (§ 219 ods. 2 OSP účinného po 15. októbri 2008), čo korešponduje aj s judikatúrou štrasburských orgánov ochrany práv (García Ruiz proti

Španielsku z 21. januára 1999). Krajský súd dal sťažovateľovi v napadnutom rozsudku aj s odkazom na dôvody prvostupňového rozsudku podrobnú odpoveď na to, ako a prečo práve tak bola určená výška výživného na jeho syna. Odkaz na správnosť záverov rozsudku prvostupňového súdu je zároveň odpoveďou na podstatné odvolacie námietky sťažovateľa, keďže tieto boli v zásade opakovaním tvrdení uplatnených už v konaní pred prvostupňovým súdom. Napadnutý rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu zo 6. júla 2009 obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľa (uvedenými v jeho odvolaní z 20. augusta 2009, pozn.) zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zastáva názor, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie signalizovala možnosť vysloviť porušenie práv označených sťažovateľom. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na spravodlivé súdne konanie nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Nad rámec tejto časti odôvodnenia v záujme presvedčivosti vlastnej rozhodovacej činnosti ústavný súd dodáva, že určenie výšky výživného na maloleté deti po rozvode prislúcha všeobecnému súdu, ktorý je pri rozhodovaní viazaný zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o rodine“; (pretože podľa § 118 tohto zákona, konania vo veciach výživného podľa 3. časti tohto zákona, o ktorých súd nerozhodol do 1. apríla 2005, sa dokončia podľa tohto zákona)], ktorý ustanovuje základné pravidlá pri určovaní výšky výživného. Ako vyplýva z viacerých ustanovení zákona o rodine, rozhodovanie o výživnom a najmä skúmanie pomerov povinného rodiča nie je vždy mechanické a súdu umožňuje odchyliť sa od povinným rodičom preukazovaných skutočností, prípadne tieto nezohľadniť (napr. § 62 ods. 5 a § 63 ods. 1 a 2 zákona o rodine). Takto postupovali všeobecné súdy aj v právnej veci sťažovateľa, pričom skutočnosť, že on sám sa s ich právnym názorom nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť ich právny názor svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08). Všeobecné súdy sa dostatočne zaoberali všetkými podstatnými námietkami sťažovateľa (zdravotný stav, vek, príjmové a majetkové pomery, schopnosti a možnosti) a vyhodnotili ich spôsobom, ktorý zodpovedá zákonným požiadavkám na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 OSP). O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajského súdu (v spojení s rozsudkom okresného súdu) takéto

nedostatky nevykazuje, a preto konštatuje, že nezistil dôvod, ktorý by signalizoval možnosť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť, že ním došlo k porušeniu jeho základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie.

2. Krajský súd odmietol odvolanie sťažovateľa proti výroku o určení výživného matky na syna za obdobie od 3. októbra 2001 do 22. septembra 2002 a proti výroku o dlžnom výživnom matky a rovnako odmietol odvolanie matky proti výroku o výživnom sťažovateľa na syna od 23. septembra 2002 do budúca ako odvolanie ako také, ktoré bolo podané niekým, kto na jeho podanie nie je oprávnený.

Svoje rozhodnutie krajský súd odôvodnil takto:

„J. K... (syn, pozn.) sa v priebehu konania stal 6. 2. 2004 plnoletým, týmto dňom získal procesnú spôsobilosť, teda spôsobilosť ako účastník pred súdom samostatne konať (§ 20 O. s. p.), a tiež právo disponovať predmetom konania v rozsahu, v ktorom sa týka jeho práv a povinností aj za čas jeho maloletosti a súčasťou tohto dispozičného práva je aj právo podať odvolanie. Každému z rodičov zostalo právo podať odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa v tom rozsahu, v akom sa rozsudok týka ich práv a povinností. V tomto prípade otec mohol podať odvolanie proti tej časti rozsudku, ktorá sa týka jeho vyživovacej povinnosti voči J. K... a určenia jeho dlhu na výživnom a matka voči tej časti, ktorá sa týka jej vyživovacej povinnosti a určenia jej dlhu na výživnom pre J. K... Z uvedeného dôvodu bolo potrebné odmietnuť odvolanie otca proti výroku o vyživovacej povinnosti matky za predmetné obdobie a o jej dlhu na výživnom a rovnako odvolanie matky proti výroku o vyživovacej povinnosti otca za predmetné obdobie a o jeho dlhu na výživnom, pretože v uvedenom rozsahu neboli oprávnení podať odvolanie.“

Takéto odôvodnenie odmietnutia odvolania krajským súdom považuje sťažovateľ za arbitrárne a svojvoľné, pretože dosiahnutie plnoletosti syna neznamená podľa jeho názoru stratu jeho práva podať odvolanie, a to aj za „obdobie, v ktorom bol účastníkom konania“. Sťažovateľ považuje odmietnutie odvolania v tejto časti za stratu „legitimity účastníka konania, ktorý reálne bol účastníkom konania (do doby maloletosti dieťaťa)“. Nemožno ho predsa zbaviť „aktívnej legitímácie v konaní... v dobe od podania návrhu

na rozvod... po dobu maloletosti J. K..., ak ním reálne bol, vykonával procesné úkony, mal postavenie účastníka konania“ spätne len preto, že maloletý syn v priebehu konania dosiahol plnoletosť.

Ako vyplýva z citovanej časti odôvodnenia rozsudku krajského súdu vzťahujúcej sa na túto námietku sťažovateľa, krajský súd nezbavil sťažovateľa postavenia účastníka konania ako takého. Z dôvodu nadobudnutia plnoletosti syna, ktorý touto právnou skutočnosťou nadobudol okrem iného aj oprávnenie podať v tejto časti (teda vo vzťahu k určeniu výživného rodičov na neho) odvolanie, odmietol krajský súd odvolanie sťažovateľa aj matky podané proti výrokom o výživnom.

Subjektívnym predpokladom na podanie odvolania je to, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa vyznelo v neprospech odvolateľa, teda v danom prípade sťažovateľa. Keďže sťažovateľ podal okrem iného odvolanie aj proti výroku, ktorým okresný súd určil výživné matky na syna (kde odvolanie mohol po nadobudnutí plnoletosti podať iba syn, prípadne matka, ktorá nesúhlasila s výškou výživného), musel krajský súd takéto odvolanie podané neoprávnenou osobou podľa § 218 ods. 1 písm. b) OSP odmietnuť. Sťažovateľovi však ostalo zachované právo podať odvolanie proti výroku okresného súdu, ktorým bola určená jeho vyživovacia povinnosť voči synovi a proti určeniu jeho dlhu na výživnom, čo aj využil, keď podal odvolanie aj proti týmto výrokom prvostupňového rozsudku.

Keďže krajský súd odmietol odvolanie sťažovateľa proti výroku o určení vyživovacej povinnosti matky voči synovi, nemohol sa zaoberať ani jeho námietkou o nesprávnosti určenia nadobudnutia právoplatnosti rozsudku o rozvode, a tým aj nesprávneho určenia začiatku vyživovacej povinnosti matky voči synovi.

Vychádzajúc z citovanej judikatúry, obsahu námietok sťažovateľa, ako aj odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je potrebné aj v tejto časti kvalifikovať ako ústavne konformný a zlučiteľný s obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

3. Krajský súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o dlžnom výživnom sťažovateľa tak, že mu určil povinnosť zaplatiť dlžné výživné v sume 576,30 € za obdobie od 23. septembra 2002 do 5. februára 2004 synovi do 60 dní od právoplatnosti rozsudku. Krajský súd v rozsudku uviedol:

„Výrok o dlžnom výživnom otca bolo potrebné zmeniť z dôvodu, že odvolací súd potvrdil výrok o určení výživného od otca pre J. K... len za obdobie od 23. 9. 2002 do 5. 2. 2004, pričom výrok o výživnom za obdobie od 6. 2. 2004 do budúca zrušil. Z dôvodu odlišného určenia rozhodného obdobia bolo potrebné vyčísliť dlžné výživné za toto obdobie. Dlžné výživné, ktoré mal otec v rozhodnom období zaplatiť predstavuje 17,12 € za 8 dní za 9/2002, 1062,24 € za 16 mesiacov od 10/2002 do 1/2004 a 11,45 € za 5 dní za 2/2004, čo spolu predstavuje 1 090,81 €. Otec v rozhodnom období zaplatil titulom výživného 514,51 €, pričom z rozsudku vo veci samej v konaní sp. zn. 22 C/39/2004 nevyplýva, že táto suma bola pri určení dlžného výživného započítaná, preto sa odvolací súd stotožnil s postupom súdu prvého stupňa, ktorý započítal túto sumu do dlhu otca. Takto dlžné výživné otca predstavuje 576,30 € (1 090,81 € mínus 514,51 €), ktoré bol otec zaviazaný zaplatiť J. K... do 60 dní od právoplatnosti rozsudku.“

Sťažovateľ poukazuje na to, že sa nemohol vyjadriť k tejto zmene prvostupňového rozsudku, ako aj k dôkazu, ktorý krajský súd „*vykonával na pojednávaní bez účastníkov konania*“, a preto došlo postupom krajského súdu k porušeniu zásady kontradiktórnosti a dvojinstančnosti konania.

Ústavný súd poukazuje na to, že krajský súd preskúmal prvostupňový rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP), čo vylučuje, aby vykonával dokazovanie (či už opakovaním alebo doplnením), kedy je nutné na prejednanie odvolania nariadiť pojednávanie [§ 214 ods. 1 písm. a) OSP]. Ani z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva, že by krajský súd vykonával ďalšie

dokazovanie a ani sťažovateľ nekonkretizuje, aký dôkaz krajský súd „vykonal na pojednávaní bez účastníkov konania“.

Ústavný súd túto námietku sťažovateľa považuje za ničím nepodloženú a zjavne nedôvodnú, a preto sťažnosť sťažovateľa odmietol aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

4. Krajský súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o výživnom sťažovateľa na syna za obdobie od nadobudnutia synovej plnoletosti do budúca z dôvodu, že „súd prvého stupňa v tejto časti vec nesprávne právne posúdil. Skonaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úpravu pomerov manželov k maloletým deťom narodeným z ich manželstva na čas po rozvode (§ 113 ods. 1 O. s. p.). Ak sa v priebehu konania o rozvod manželstva dieťa stane plnoletým, je na vôli tohto plnoletého dieťaťa, aby sa v konaní o rozvod manželstva jeho rodičov vyjadriilo, či aj na dobu po dosiahnutí plnoletosti uplatňuje nárok na výživné a v akej výške. V prípade, ak sa rozhodne v tomto konaní svoj nárok na výživné po dosiahnutí plnoletosti neuplatňovať vôbec alebo len voči jednému z rodičov, nemožno v tomto konaní o určení vyživovacej povinnosti po dosiahnutí jeho plnoletosti rozhodovať. Ak sa rozhodne uplatňovať svoj nárok na výživné po dosiahnutí plnoletosti samostatným návrhom na začatie konania, je potrebné takýto procesný postup akceptovať (stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. 9. 1984 Cpj 13/84). V tomto prípade J. K... v konaní o rozvod manželstva neuplatnil svoj nárok na výživné po dosiahnutí plnoletosti, ale ho uplatnil samostatným návrhom na začatie konania doručeným súdu prvého stupňa 27. 2. 2004. Z týchto dôvodov súd prvého stupňa mohol a mal v konaní o rozvod manželstva rozhodovať v súlade s § 113 ods. 1 O. s. p. o určení výživného výlučne za obdobie maloletosti J. K..., teda za obdobie do 5. 2. 2004, preto odvolací súd zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o výživnom od otca pre J. K... za obdobie od 6. 2. 2004 do budúca.“.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že krajský súd po zrušení rozsudku okresného súdu v tejto časti vec v rozsahu zrušenia nevrátil prvostupňovému súdu, čím „ponechal vec

(výživné na syna po dosiahnutí jeho plnoletosti do budúca, pozn.) *bez meritórneho rozhodnutia*“. Pritom krajský súd nemal nijak preukázané, že syn si neuplatnil nárok na výživné po dosiahnutí plnoletosti v tomto konaní. Sťažovateľ poukázal na stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Cpj 13/84 z 13. septembra 1984, z ktorého podľa jeho názoru nevyplýva, že by zákon ponechával na vôli dieťaťa, či chce, aby sa o jeho výživnom rozhodovalo v konaní o rozvod manželstva alebo v inom konaní, že ak sa rozhodne uplatňovať svoj nárok na výživné po dosiahnutí plnoletosti samostatným návrhom, je takýto procesný postup potrebné akceptovať, a ak sa v priebehu konania o rozvod manželstva stane dieťa plnoletým, je na jeho vôli, aby sa v konaní o rozvod manželstva jeho rodičov vyjadrilo, či si uplatňuje nárok na výživné. Taktiež namietal, že krajský súd *„neuviedol, podľa ktorého ustanovenia § 221 ods. 1 O. s. p. vec zrušil“*.

V odôvodnení napadnutého rozsudku vzťahujúceho sa na túto časť sťažnosti krajský súd citoval z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 223/2008 z 10. decembra 2008, ktorým bolo zrušené uznesenie krajského súdu sp. zn. 7 CoP 120/2007 z 8. februára 2008, ktorým bolo zastavené iné konanie okresného súdu (sp. zn. 22 C 39/2004), v ktorom si syn sťažovateľa uplatnil nárok na výživné od sťažovateľa po dosiahnutí plnoletosti do budúca. V predmetnom uznesení najvyšší súd ozrejml sťažovateľovi podstatu zjednocujúceho stanoviska, na ktoré poukázal sťažovateľ aj v konaní pred ústavným súdom. Napokon, aj samotný okresný súd vo svojom rozsudku zo 6. júla 2009 odkazuje na toto uznesenie najvyššieho súdu a cituje z neho.

Keďže syn sťažovateľa uplatnil svoj nárok na výživné od otca po nadobudnutí plnoletosti do budúca samostatným návrhom (podaným v marci 2004, teda po nadobudnutí jeho plnoletosti) v konaní, ktoré je vedené okresným súdom pod sp. zn. 22 C 39/2004, a neuplatnil ho v tomto konaní, krajský súd konanie v časti výživného na syna od sťažovateľa od 6. februára 2004 (teda od nadobudnutia synovej plnoletosti) do budúca procesne správne zrušil bez ďalšieho postupu. O výživnom na syna od otca na čas od nadobudnutia plnoletosti sa totiž bude rozhodovať v inom konaní (sp. zn. 22 C 39/2004).

Po zrušení napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa zákon ustanovuje procesný postup odvolacieho súdu tak, že odvolací súd môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, prerušiť konanie, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do právomoci ktorého vec patrí. Z § 221 ods. 2 OSP vyplýva, že môže dôjsť aj len k zrušeniu rozhodnutia bez toho, aby sa vec musela postúpiť súdu prvého stupňa, tak ako sa to stalo aj v namietanom prípade.

K námietke sťažovateľa, že krajský súd neuviedol, podľa ktorého „*ustanovenia § 221 ods. 1 O. s. p. vec zrušil*“, treba uviesť, že krajský súd v odôvodnení rozhodnutia vzťahujúceho sa na zrušenie výroku prvostupňového súdu o výživnom od sťažovateľa na syna od jeho plnoletosti do budúca jednak cituje § 221 ods. 1 písm. h) OSP, ako aj poukazuje na to, že z dôvodov bližšie uvedených v rozhodnutí „*odvolací súd zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o výživnom od otca pre J. K... za obdobie od 6. 2. 2004 do budúca*“.

Právne závery krajského súdu nemožno považovať za arbitrárne, naopak sú ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnené, a preto je napadnutý rozsudok v tejto časti podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska udržateľný. Za daných okolností týmto rozsudkom nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd už nevyzýval sťažovateľa na odstránenie jej nedostatkov (napr. predloženie splnomocnenia pre advokáta na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2011